

**Ministerstvo školstva Slovenskej republiky
Štátny pedagogický ústav v Bratislave**

Vzdelávací program pre praktickú školu pre hluchoslepých žiakov

ISCED 2C

**Vzdelávací program ako súčasť štátneho vzdelávacieho programu
schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky
pod číslom CD-2008-18550/39582-1:914 dňa 26. mája 2009.**

OBSAH

Úvod	3
1. Ciele výchovy a vzdelávania.....	3
2. Stupeň vzdelania.....	3
3. Profil absolventa	3
4. Vzdelávacie oblasti.....	3
4.1 Jazyk a komunikácia.....	4
4.2 Matematika.....	5
4.3 Človek a spoločnosť.....	5
4.4 Umenie a kultúra.....	6
4.5 Zdravie a pohyb.....	7
4.6 Odborno-praktické predmety.....	8
5. Charakteristika výchovy a vzdelávania hluchoslepých žiakov, špecifiká výchovy a vzdelávania, dĺžka, formy výchovy a vzdelávania a podmienky prijímania	9
6. Vzdelávacie štandardy	10
7. Rámcový učebný plán	10
8. Vyučovací jazyk	11
9. Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie	11
10. Spôsob, podmienky ukončovania výchovy a vzdelávania a vydávanie dokladu o získanom vzdelaní	11
11. Povinné personálne zabezpečenie.....	11
12. Povinné materiálno-technické a priestorové zabezpečenie	12
13. Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní	12
14. Zásady a podmienky pre vypracovanie školských vzdelávacích programov	12

Úvod

Výchova a vzdelávanie hluchoslepých žiakov sa uskutočňuje podľa § 94 ods. (2), písm. h) zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon č. 245/2008 Z. z.) .

Praktická škola pre hluchoslepých (ďalej len HS) žiakov poskytuje vzdelávanie a prípravu na výkon sebaobslužných činností a najjednoduchších pracovných činností hluchoslepých žiakov, u ktorých je diagnostikované aj mentálne postihnutie.

Absolvovaním praktickej školy je vzdelávanie HS žiakov ukončené.

1. Ciele výchovy a vzdelávania

Cieľom praktickej školy je socializácia, zdokonalenie a príprava na vykonávanie sebaobslužných činností a jednoduchých praktických prác vrátane prác v domácnosti pod dohľadom inej osoby. Praktická škola má HS žiakom poskytnúť možnosť fyzicky a psychicky dospieť tak, aby im získané elementárne vedomosti, zručnosti a návyky umožnili čo najvyššiu mieru sebestačnosti v domácom prostredí alebo v zariadeniach sociálnej starostlivosti.

2. Stupeň vzdelania

Nižšie stredné vzdelanie, ktoré je súčasťou základného vzdelania. (ISCED 2C)

3. Profil absolventa

Praktická škola je jedna z možností riešenia ďalšieho vzdelávania. Úlohou praktickej školy je pripraviť žiakov na život v rodine – na sebaobsluhu a praktické práce v domácnosti, zacvičiť ich v prácach profilujúceho voliteľného predmetu tak, aby mohli vykonávať zmysluplnú prácu v chránených pracoviskách. Praktická škola nie je profesijne zameraná na zvládnutie učebného odboru, preto po jej absolvovaní nezískavajú žiaci výučný list, ale vysvedčenie o absolvovaní praktickej školy so zameraním na pomocné práce v určitom odbore pod dohľadom zodpovednej osoby.

4. Vzdelávacie oblasti

Vzdelávacie oblasti majú nadpredmetový charakter. Vo vzdelávacom programe pre praktickú školu pre HS žiakov je obsah vzdelávacích oblastí rozčlenený do vybraných predmetov.

U hluchoslepých žiakov s mentálnym postihnutím sa rozvíjajú schopnosti, ktoré vzhľadom na odlišnosti vo vývine je potrebné chápať relatívne.

ZÁKLADNÉ PREDMETY VO VZDELÁVACÍCH OBLASTIACH PRE PRAKTICKÚ ŠKOLU PRE HLUCHOSLEPÝCH ŽIAKOV ISCED 2C

VZDELÁVACIA OBLASŤ	PREDMETY
JAZYK A KOMUNIKÁCIA	ROZVÍJANIE KOMUNIKAČNÝCH A ČITATEĽSKÝCH SCHOPNOSTÍ
	ROZVÍJANIE GRAFOMOTORICKÝCH ZRUČNOSTÍ

MATEMATIKA	ZÁKLADY MATEMATIKY
ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ	VÝCHOVA K MRAVNOSTI A OBČIANSTVU
	ETICKÁ VÝCHOVA/ NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA
UMENIE A KULTÚRA	ESTETICKÁ VÝCHOVA
ZDRAVIE A POHYB	TELESNÁ VÝCHOVA ZDRAVOTNE OSLABENÝCH A LIEČEBNÁ TELESNÁ VÝCHOVA
ODBORNO-PRAKTICKÉ PREDMETY	RODINNÁ VÝCHOVA
	ZDRAVOTNÁ VÝCHOVA
	PRÍPRAVA JEDÁL A VÝŽIVA
	DOMÁCE PRÁCE A ÚDRŽBA DOMÁCNOSTI

4.1 Jazyk a komunikácia

Vzdelávacia oblasť Jazyk a komunikácia je základnou a najproblematickejšou vzdelávacou oblasťou pre HS žiakov, pretože sprostredkúva interakciu s ostatnými ľuďmi. Vybudovanie komunikačnej bázy je predpokladom pre rozvoj myslenia.

Výber komunikačnej formy je primárne ovplyvnený schopnosťami žiaka. V individuálnych prípadoch to môže byť posunkový jazyk, taktilná forma komunikácie, Braillovo písmo, prstová abeceda, abeceda do dlane alebo niektorá z iných foriem alternatívnej a augmentatívnej komunikácie, resp. kombinácie niektorých z nich.

4.1.1 Rozvíjanie komunikačných a čitateľských schopností

Cieľ

- prijímať informácie v hovorenej a posunkovej reči alebo s použitím prvkov AAK,
- rozvíjať slovnú zásobu, prípadne zásobu posunkovej reči sluchovo postihnutých,
- rozvíjať myslenie s využitím augmentatívnych a alternatívnych komunikačných systémov.

Obsah

- poznávanie a precvičovanie svojich osobných údajov,
- poznávanie niektorých osobných údajov členov rodiny, spolužiakov,
- vyjadrenie foriem spoločenského styku – pozdrav, oslovenie, poďakovanie sa, požiadanie o niečo, ospravedlnenie sa a pod.,
- rozvíjanie slovnej zásoby poznávaním reálnych predmetov, obrázkov v životných a navodených situáciách,
- opis jednoduchých obrázkov, životných situácií (osoby, zvieratá, veci, ich činnosť),
- kladenie otázok o objekte, činnosti, osobe svojho záujmu
- nácvik čítania jednoduchých textov z bežného života (ponuka tovaru, názvy obchodov, jedálny lístok, cena produktu.....)
- vnímanie a pochopenie obsahu jednoduchých textov z krásnej literatúry, časopisov,

- reprodukcia (odpoveď na otázku) vnímaného textu hovorenou rečou, resp. posunkami,
- nácvik čítania jednoduchých textov krásnej literatúry.

4.1.2 Rozvíjanie grafomotorických zručností

Cieľ

- zdokonaľovať a automatizovať grafomotorické zručnosti

Obsah

- zvládnutie písania upevňovaním zručností získaných v ŠZŠ,
- písanie jednoslabičných a viacslabičných slov a jednoduchých viet,
- čítanie písaného textu (podľa individuálnych schopností),
- odpisovanie jednoslabičných a viacslabičných slov a jednoduchých viet.

4.2 Matematika

Vzdelávacia oblasť matematika rozvíja logické myslenie HS žiakov, ich matematické predstavy a pamäť.

4.2.1 Základy matematiky

Cieľ

- zdokonaľovať základné matematické predstavy,
- zvládnuť základné matematické operácie,
- zdokonaľovať poznávanie geometrických tvarov.

Obsah

- pochopenie a používanie základných pojmov neurčitého množstva
- opakovanie učiva ŠZŠ,
- poznávanie a používanie číslíc – určovanie množstva v navodených a prirodzených situáciách,
- porovnávanie množstva,
- sčítanie a odčítanie v obore od 0 -100
- poznávanie a obkresľovanie geometrických tvarov (štvorec, trojuholník, kruh).

4.3 Človek a spoločnosť

Vzdelávacia oblasť človek a spoločnosť sa zameriava na pochopenie interaktívnych vzťahov ľudí, postavenie jedinca v spoločnosti a formovanie kladných ľudských vlastností.

4.3.1 Výchova k mravnosti a občianstvu

Cieľ

- regulovať vlastné správanie na základe pochopenia kladných a záporných vlastností ľudí,
- poznávať práva a povinnosti – len diferencovane na základe kombinácie postihnutia.

Obsah

- poznávanie vlastností človeka,
- rozlišovanie vlastností človeka a ich porovnávanie,
- humánne vzťahy v rodine, v škole, v spoločnosti,
- občan, občiansky preukaz, základné práva a povinnosti.

4.3.2 Etická výchova

Cieľ

- vychovávať osobnosť, ktorá má pozitívny vzťah k životu a ľuďom,
- osvojovať a zdokonaľovať základné komunikačné zručnosti a základné pravidlá spoločenského správania.

Obsah

- verbálna a neverbálna komunikácia, pozdrav, otázka, poďakovanie, ospravedlnenie, prejavenie úcty voči iným v komunikácii,
- poznanie a pozitívne hodnotenie seba a druhých v prirodzených a navodených situáciách,
- rešpekt a úcta k starším,
- dosiahnutie súladu medzi vlastnými emóciami a požiadavkami okolia,
- ochota spolupracovať.

4.3.3 Náboženská výchova

Cieľ

- upevňovať si základné biblické pojmy,
- chápať dobro a zlo na základe biblických príbehov,
- vytvárať si obraz o kladných a záporných biblických postavách,
- viesť žiakov k pochopeniu vlastnej hodnoty a postavenia v spoločnosti,
- rozširovať si obzor o kresťanskej viere,
- budovať aktívny vzťah k Trojjedinému Pánu Bohu,
- navštevovať bohoslužby na základe spojenia teórie s praxou.

Obsah

- Čo je viera, odpustenie, hriech,
- Božia rodina – cirkev,
- Modlitba a viera,
- Kto je Pán Ježiš – biblické príbehy,
- Hriech a vykúpenie,
- Večný život
- Náboženské sviatky a ich symbolika
- Sviatosti (krst, 1. sväté prijímanie, birmovka, svadba....)

Náboženskú a etickú výchovu možno vyučovať ako alternatívu alebo kombináciu oboch.

4.4 Umenie a kultúra

Vzdelávacia oblasť umenie a kultúra kultivuje HS žiaka prostredníctvom vnímania umenia, vytváraním vzťahu k prírode, k životnému prostrediu a vytváraním podmienok pre prvky estetickej tvorivosti.

4.4.1 Estetická výchova

Cieľ

- rozvíjať schopnosť vnímať výtvarné, slovesné, hudobné a rytmicko-pohybové umenie.

Obsah

- aktívne a pasívne vnímanie rytmu,
- hra na telo,
- hra na detské rytmické hudobné nástroje (Orffov inštrumentár),
- rytmicko-pohybové cvičenia (sluchové, taktilné),
- rozlišovanie zvukov hudobných nástrojov,
- vnímanie riekaniek a ľudových piesní, relaxačná hudba,
- cvičenia grafomotorických zručností,
- kresba, maľba, modelovanie a priestorová tvorba,
- výtvarné vyjadrenie vlastných predstáv
- počúvanie rozličných žánrov hudby (hmatom, zrakom, sluchom),
- rytmizácia riekaniek a ľudových piesní ,
- vnímanie (zrakom, hmatom) umeleckých artefaktov.

4. 5 Zdravie a pohyb

Prostredníctvom vzdelávacej oblasti zdravie a pohyb HS žiaci kompenzujú svoje obmedzené možnosti vnímania a zlepšujú svoj celkový zdravotný stav.

U HS žiakov sa často vyskytujú ochorenia a zdravotné oslabenie trvalého charakteru, ktoré nie sú prekážkou na vyučovaní, ale sú kontraindikáciou zvýšenej telesnej námahy. Pre nich je k dispozícii telesná výchova oslabených.

Pre žiakov, ktorých mobilita je výrazne narušená, je liečebná telesná výchova.

4.5.1 Telesná výchova oslabených a liečebná telesná výchova

Cieľ

- zvyšovať pohybovú kultúru a zlepšovať zdravotný stav HS žiakov.

Obsah

Telesná výchova oslabených

- dychové cvičenia,
- cvičenia zamerané na správne držanie tela,
- pohybové cvičenia podľa druhu a stupňa postihnutia,
- pohybové hry, uvoľňovacie a relaxačné cvičenia,
- hry a cvičenia vo vode,
- hipoterapia, animoterapia (podľa záujmu a možnosti školy)

- turistika a pohyb vo voľnej prírode.

Liečebná telesná výchova ako súčasť komplexnej liečebno-preventívnej starostlivosti obsahuje rehabilitačné cvičenia vykonávané fyzioterapeutom, resp. rehabilitačným pracovníkom.

4.6 Odborno-praktické predmety

Odborno-praktické predmety vytvárajú priestor pre výchovu k zdravému životnému štýlu a zodpovednosti za svoj život. Získanie a zlepšenie základných zručností potrebných pre rodinný život a pre prácu v chránených dielnach. Dodržiavanie zásad bezpečnosti a hygieny v jednotlivých oblastiach.

4.6.1 Rodinná výchova

Cieľ

- prehĺbovať uvedomenie si existencie najbližších osôb, ku ktorým cíti lásku, od ktorých môže očakávať oporu a pomoc.

Obsah

- členovia rodiny,
- povinnosti členov rodiny,
- funkcia rodiny,
- vzájomná pomoc v rodine.

4.6.2 Zdravotná výchova

Cieľ

- vytvoriť správny vzťah k ochrane osobného zdravia a usilovať o aktívnu starostlivosť o vlastné zdravie.

Obsah

- poznávanie najbežnejších chorôb ľudí,
- návšteva lekára, medikamentózna liečba, injekcia,
- najjednoduchšie lekárske vyšetrenia,
- prevencia chorôb,
- starostlivosť o chrup, telesná hygiena,
- potreba ochrany osobného zdravia.

4.6.3 Príprava jedál a výživa

Cieľ

- získať základné vedomosti a zručnosti pri príprave jednoduchých jedál.

Obsah:

- organizácia prípravy jedál (nakupovanie, čistenie, umývanie...),
- vykonávanie jednoduchých prípravných prác,
- jednoduché postupy pri varení a pečení,
- potreba dodržiavania bezpečnosti pri práci.

4.6.4 Domáce práce a údržba domácnosti

Cieľ

- získať vedomosti a zručnosti pri domácich prácach a údržbe domácnosti,
- naučiť sa vykonávať jednoduché práce v domácnosti s pomocou a využitím kompenzačných pomôcok.

Obsah

- vykonávanie a organizácia domácich prác (ukladanie lôžkovín, odevov, vetranie, utieranie prachu, umývanie riadov, dlážky a pod.),
- obsluha bežných domácich spotrebičov (obsluha rádia, televízie, vypínanie a zapínanie svetla, zapínanie a vypínanie elektrospotrebičov a pod.),
- bezpečné a šetrné zaobchádzanie s vybavením domácnosti,
- upozornenia na nedostatky v domácnosti a ich odstraňovanie.

5. Charakteristika výchovy a vzdelávania hluchoslepých žiakov, špecifiká výchovy a vzdelávania, dĺžka, formy výchovy a vzdelávania a podmienky prijímania

Do systému výchovy a vzdelávania hluchoslepých zaraďujeme žiakov s viacnásobným ťažkým postihnutím zraku a sluchu.

Títo žiaci potrebujú vysoko kvalifikovanú špeciálnopedagogickú starostlivosť. Komplexná starostlivosť o hluchoslepých je zabezpečená tímom odborných pracovníkov (vyžaduje sa špeciálnopedagogické vzdelanie so zameraním na edukáciu hluchoslepých detí a žiakov). V triede by na jedného žiaka mal byť jeden odborný pracovník.

Maximálny počet žiakov v triede sú štyria žiaci.

Príprava v Praktickej škole pre HS žiakov trvá najviac 3 roky.

Vyučovanie sa môže realizovať v blokoch v rozsahu 5 až 30 minút, pričom dĺžka trvania vyučovania je individuálna a závisí od momentálnych psychických a fyziologických dispozícií žiaka.

Do praktickej školy pre HS možno prijať žiakov s diagnózou - ťažké postihnutie zraku a sluchu v kombinácii s mentálnym postihnutím rôzneho stupňa a iným postihnutím. Podmienkou prijatia žiaka je psychologická a špeciálnopedagogická diagnostika v centre špeciálnopedagogického poradenstva.

V prípade potreby sa vyžaduje aj odborná lekárska diagnostika (foniater, ORL, oftalmológ, neurológ, psychiater, a pod.).

Do praktickej školy pre HS žiakov môžu byť prijatí

- a) absolventi špeciálnej základnej školy pre HS žiakov,
- b) HS žiaci – absolventi špeciálnej základnej školy,
- c) HS žiaci – absolventi vzdelávania integrovanou formou v základnej škole,
- d) HS dospelí, ktorí dovŕšili vek 18 rokov a neabsolvovali výchovu a vzdelávanie v odbornom učilišti a v praktickej škole (§ 99 ods.9 zákona č.245/2008Z.z.)

Praktická škola pre hluchoslepých žiakov je určená pre osoby, ktorým stupeň postihnutia neumožňuje absolvovať odborné učilište.

6. Vzdelávacie štandardy

Výkony hluchoslepých žiakov sú individuálne limitované samotným postihnutím.

Obsah vzdelávania rešpektuje vývinové danosti, možno ho chápať ako záväzok pre učiteľa. Obsahuje základný rozsah učiva, ktoré má žiak zvládnuť prostredníctvom špeciálnych metód a prostriedkov. Služi na rozvíjanie zručností a schopností hluchoslepých žiakov.

Špecifické ciele sú koncipované ako cieľová predpokladaná požiadavka, ktorú by mali hluchoslepi žiaci dosiahnuť v praktickej škole.

7. Rámcový učebný plán pre praktickú školu pre hluchoslepých žiakov

Štátny vzdelávací program					
Vzdelávacia oblasť	Predmet	Ročník			spolu
		1.	2.	3.	
Všeobecné vzdelávanie		8	8	8	24
Jazyk a komunikácia	rozvíjanie komunikačných a čitateľských schopností	1	1	1	3
	rozvíjanie grafomotorických schopností	1	1	1	3
Matematika	základy matematiky	1	1	1	3
Človek a spoločnosť	výchova k mravnosti a občianstvu	1	1	1	3
	etická výchova/náboženská výchova	1	1	1	3
Umenie a kultúra	estetická výchova	1	1	1	3
Zdravie a pohyb	telesná výchova zdravotne oslabených a liečebná telesná výchova	2	2	2	6
Odborno-praktické predmety		8	8	8	24
Rodinná výchova		1	1	1	3
Zdravotná výchova		1	1	1	3
Príprava jedál a výživa		3	3	3	9
Domáce práce a údržba domácnosti		3	3	3	9
Spolu povinná časť		16	16	16	42
Školský vzdelávací program					
Voliteľné odborno-praktické predmety		5	5	5	15
Voliteľné hodiny		5	5	5	15
Spolu: povinná časť + voliteľné hodiny		26	26	26	78

Poznámky k rámcovému učebnému plánu:

1. Rámcový učebný plán pre praktickú školu pre HS žiakov je východiskom pre spracovanie učebných plánov školských vzdelávacích programov, v ktorých budú vzdelávacie oblasti rozpracované do učebných osnov jednotlivých predmetov. Počty vyučovacích hodín pre jednotlivé vzdelávacie oblasti sa môžu rozšíriť podľa schopností žiakov, zamerania a možností školy z kapacity voliteľných hodín.
2. Vyučovacie hodiny vzdelávacej oblasti „Zdravie a pohyb“ možno spájať do viachodinových celkov.

3. Štruktúru voliteľných vyučovacích hodín schvaľuje pedagogická rada a rada školy. Voliteľné hodiny sa môžu vyučovať jednotlivo alebo v účelovej kombinácii. V ďalšom ročníku sa môžu voliteľné predmety zmeniť.
4. Medzi voliteľné odborné-praktické predmety sa odporúča zaradiť pomocné pestovateľské a záhradnícke práce, pomocné práce v kuchyni, jednoduché remeselné práce, napr. odbor košíkárstvo, tkanie, hrnčiarstvo a iné
5. Voliteľné vyučovacie hodiny sa môžu využiť na posilnenie hodinovej dotácie predmetov všeobecného vzdelávania, odborné-praktických predmetov alebo sa môžu vytvoriť nové predmety.

8. Vyučovací jazyk

Vyučovacím jazykom je štátny jazyk Slovenskej republiky alebo vyučovací jazyk národnostných menšín.

9. Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie

Organizácia vzdelávania sa zabezpečuje podľa zákona č. 245/2008 Z.z. a vyhlášky č. 322/2008 Z.z. o špeciálnych školách.

Vyučovanie hluchoslepých žiakov má svoje špecifiká. Každý žiak postupuje podľa individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu, ktorý vychádza z jeho individuálnych schopností a zručností (druhu a stupňa postihnutia). Výučba sa strieda s relaxačnými chvíľkami (relaxácia pri hudbe, svetelných efektoch, masáže, relaxačné hry) alebo prestávkami. Odvíja sa to od momentálneho psychického stavu žiaka. Každá trieda, by preto mala mať relaxačný kútik, kde si žiak môže odpočinúť. V škole by nemali chýbať ani miestnosti, ktoré sa využívajú na muzikoterapiu, rehabilitáciu - vodoliečbu, zrakovú stimuláciu – izba s rôznymi svetelnými, farebnými efektmi.

10. Spôsob, podmienky ukončovania výchovy a vzdelávania a vydávanie dokladu o získanom vzdelaní

Vzdelávanie HS žiakov praktickej školy pre sa ukončuje celkovým zhodnotením manuálnych zručností žiaka v rozsahu učiva určeného príslušným vzdelávacím programom. Dokladom o získanom vzdelaní je záverečné vysvedčenie s uvedením zamerania činnosti, ktoré je HS žiak schopný vykonávať pod dohľadom inej osoby.

11. Povinné personálne zabezpečenie

Vyučovanie zabezpečujú v triede s počtom žiakov 4, dvaja učitelia a dvaja vychovávateľa súčasne, nakoľko každý žiak pracuje podľa individuálneho vzdelávacieho programu.

Je potrebné, aby v škole pre hluchoslepých žiakov pracoval zdravotnícky pracovník (sanitár) a rehabilitačný pracovník.

Personálne zabezpečenie vzdelávania a výchovy HS žiakov v praktickej škole je kvalitatívne a kvantitatívne náročné.

Kvalifikovaní pedagogickí zamestnanci: učiteľ -špeciálny pedagóg, asistent pedagóga, vychovávateľ- špeciálny pedagóg,

Kvalifikovaní zdravotnícki zamestnanci: rehabilitačný pracovník, zdravotná sestra

Odborní zamestnanci: školský psychológ, administratívni zamestnanci

Nepedagogickí zamestnanci: pomocný vychovávateľ, sanitár, osobný asistent, prevádzkovi zamestnanci,

12. Povinné materiáľno-technické a priestorové zabezpečenie

Priestorové zabezpečenie: kmeňová učebňa, školská kuchynka, relaxačná miestnosť, rehabilitačná miestnosť, telocvičňa, špeciálne označené schodištia, dielne, bezbariérový prístup (rampa alebo výťah), zábradlie.

Vzdelávacie pomôcky: počítač s dotykovou obrazovkou, televízia, DVD prehrávač, kamera, fotoaparát, lupa, tlačiareň, CD prehrávač, pracovné stoly, telocvičné náradie, pomôcky pre telesnú a zdravotnú výchovu, Orffové inštrumentár, pracovné náradie a pracovné pomôcky podľa zamerania predmetov napr. vypaľovacia pec pre modelárske práce a pod.

Kompenzačné pomôcky pre rehabilitáciu (vírivá vaňa – vodoliečba, masážny stôl, pomôcky pri kúpaní postihnutých jedincov, podľa individuálnej potreby žiakov slepecká biela palička, okuliare, načúvacie aparáty, mobilné prostriedky (vozičky), bicykle a pod.).

13. Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní

Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri vzdelávaní sú rovnaké ako v štátnom vzdelávacom programe.

14. Zásady a podmienky pre vypracovanie školských vzdelávacích programov

Obsah vzdelávania v praktickej škole pre HS žiakov tvorí učivo povinných a voliteľných predmetov.

Praktická škola pre HS žiakov sa výberom voliteľných predmetov profiluje podľa podmienok školy, zohľadňujúc druh a stupeň postihnutia HS žiakov a špecifické podmienky regiónu. Medzi voliteľné predmety sa odporúča zaradiť pomocné pestovateľské a záhradnícke práce, pomocné práce v kuchyni, jednoduché remeselné práce, napr. odbor košíkárstvo, tkanie, hrnčiarstvo a iné